

Manifest tegen Islamofobie

J'accuse...!

De term "J'accuse" komt uit een open brief van de Franse schrijver Émile Zola, gepubliceerd in 1898 in L'Aurore. Zola richtte de brief aan president Félix Faure om het onrecht en antisemitisme aan te klagen die leidden tot de onterechte veroordeling van de Joodse officier Alfred Dreyfus. Hij beschuldigde de Franse autoriteiten van vooroordelen en machtsmisbruik. De brief kreeg veel aandacht en staat symbool voor de strijd tegen onrecht en de verdediging van de waarheid.

Nederlandse bestuurders hebben al meer dan vier eeuwen ervaring met moslims, zowel in de voormalige kolonie Nederlands-Indië, met de grootste moslimbevolking ter wereld, als in Nederland zelf, waar in de afgelopen 50 jaar verschillende moslimgroepen zijn komen wonen. Vandaag de dag is ruim 5% van de Nederlandse bevolking moslim. Hoewel de grondwet en internationale verdragen die Nederland heeft ondertekend moslims gelijke rechten garanderen, is dit in de praktijk anders. De Nederlandse overheid is er nooit in geslaagd om moslims volledig als volwaardige burgers te laten participeren in de samenleving.

We maken ons ernstig zorgen over de opkomst van extreemrechtse en radicaalrechtse partijen in Nederland en Europa. Deze ontwikkeling heeft in verschillende landen geleid tot een intensivering van islamofobe uitingen en geweld. We weten al langer uit verschillende onderzoeken dat een meerderheid van de Nederlandse moslims discriminatie ervaart.[1]

We hebben er geen enkel vertrouwen in dat het onder het nieuwe kabinet beter zal worden. Dit kabinet, officieel onder leiding van premier Schoof, wordt feitelijk aangestuurd door Geert Wilders, de leider en het enige lid van de Partij voor de Vrijheid (PVV). Dit is een partij die sinds haar oprichting het inperken van de rechten van moslims als belangrijkste agendapunt heeft. De PVV omarmt de omvolkingsmythe en heeft vele voorstellen gedaan om moslims ongelijk te behandelen, zoals het sluiten van moskeeën en islamitische scholen, het verbieden van de Koran en de 'kopvoddentaks'. Het beledigen van moslims is in de politiek bijna salonfähig geworden.

Wilders is al jaren onderdeel van een internationaal extreemrechts islamofob netwerk en heeft inmiddels invloedrijke partners in Europa zoals de Hongaarse premier Orbán, de Italiaanse premier Meloni en de Franse Marine Le Pen. Verschillende ministers van het nieuwe kabinet hebben openlijk islamofobe uitspraken gedaan, zonder dat premier Schoof hiervan afstand neemt.

Deze nieuwe premier heeft zich zelf schuldig gemaakt aan tal van antimoslim activiteiten. Als voormalig Nationaal Coördinator Terrorisbestrijding en Veiligheid (NCTV) speelde hij een rol bij het versterken van veiligheidsmaatregelen gericht op moslims en activisten in Nederland. Onder zijn leiding werd bijvoorbeeld zonder voldoende juridische grondslag heimelijk onderzoek in moskeeën gedaan.

Wij vrezen dat de komst van dit kabinet niet alleen leidt tot een verdere normalisatie van haat tegen moslims, maar dat ook de rechten van andere minderheden, waaronder vluchtelingen, in het geding zullen komen evenals elementaire vrijheden als het recht op demonstratie.

Wij maken ons ook zorgen over de invloed van internationale gebeurtenissen op de situatie van Nederlandse moslims. De situatie in Gaza en het optreden van de extreemrechtse Israëlische regering hebben geleid tot een toename van antizionisme, wat vaak onterecht wordt verward met antisemitisme. De solidariteit met Israël

mond regelmatig uit in islamofobe uitingen, waarbij moslims als een bedreiging voor joodse medeburgers worden gezien. Hoewel we de strijd tegen antisemitisme steunen, mag dit niet ten koste gaan van solidariteit met andere minderheden. Je kunt geen racisme met racisme bestrijden.

Deze brief is een oproep aan alle Nederlanders die waarde hechten aan artikel 1 van de grondwet. Het maakt deel uit van een campagne die samen met diverse betrokken organisaties wordt gevoerd en moet leiden tot een bredere 'J'accuse', die na 29 september wordt gepresenteerd. Deze tekst bouwt voort op het manifest van S.P.E.A.K., CTID, Meld Islamofobie en Izi Solutions uit 2022.

In deze brief lichten we kort onze zorgen kort toe en doen we aanbevelingen om verbeteringen te bereiken. We richten ons niet alleen tot de politiek, maar tot een breed front van maatschappelijke organisaties en individuen. Ook tot u.

Institutionele vormen van islamofobie

Discriminatie en racisme kunnen op verschillende niveaus voorkomen, zowel tussen individuen als binnen instituties. We spreken van institutioneel racisme als processen, het beleid en de (geschreven en ongeschreven) regels van instituten ertoe leiden dat er ongelijkheid is tussen mensen van verschillende afkomst, huidskleur of religie of leiden tot structurele discriminatie op grond van 'ras' (College voor de Rechten van de Mens, 2021).

Recente onderzoeken hebben aangetoond dat er sprake is van institutioneel racisme bij onder andere gemeenten en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Het Toeslagenschandaal is uiteraard een bekend voorbeeld, waarbij mensen met een niet-Nederlandse achternaam, waaronder veel moslims, systematisch werden gediscrimineerd door de Belastingdienst. Dit leidde tot ernstige gevolgen voor duizenden gezinnen, waarvan veel slachtoffers nog steeds wachten op compensatie.

Daarnaast tonen verschillende publicaties dat moslims door banken worden buitengesloten en dat de overheid risicoprofielen gebruikt waarbij donaties aan moskeeën bijvoorbeeld als een verdachte handeling worden gezien. Ook dragen banken bij aan institutioneel racisme door mensen met een Arabische of Noord-Afrikaanse achtergrond ongelijk te behandelen op basis van hun naam, vaak onder de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme. Dit resulteert in een dubbele standaard en restricties voor moslims bij financiële transacties, ook voor humanitaire hulp. Een ander voorbeeld is de eerdergenoemde spionage in een groot aantal moskeeën, geïnitieerd door de NCTV, die getuigen van een diep wantrouwen van de overheid jegens moslims.

Het College voor de Rechten van de Mens waarschuwt terecht voor de gevaren van institutionele discriminatie van moslims en stelt dat de structurele discriminatie van moslims op meerdere terreinen bijdraagt aan ongelijkheid en maatschappelijke achterstand.

Alledaagse vormen van islamofobie

Alledaags racisme verwijst naar bewuste en onbewuste racistische uitingen die mensen ervaren in de dagelijkse omgang, vaak buiten hun eigen groep. Dit komt bijvoorbeeld tot uiting op de arbeidsmarkt, binnen het onderwijs, op straat en in de media. Vooral vrouwen zijn hier vaak het slachtoffer van.

Arbeidsmarkt

In de Vierde Monitor Moslimdiscriminatie gaf driekwart van de respondenten aan discriminatie te hebben ervaren tijdens sollicitaties, vooral door religieuze kenmerken zoals het dragen van een hoofddoek of baard. Dit uitte zich vaak in vragen over terrorisme, genderverhoudingen en loyaliteit aan Nederland. Praktijktesten bevestigen dat moslimsollicitanten ongelijk worden behandeld op basis van hun religie. Kandidaten met vergelijkbare profielen maar verschillende religieuze achtergronden laten zien dat moslims minder kans hebben op een sollicitatiegesprek. Ook op de werkvloer ervaren moslims structurele discriminatie, zoals het niet verlengen van contracten, gemiste promoties, en discriminerende opmerkingen.

Onderwijs

Uit een SCP-onderzoek bleek dat bijna de helft van de moslimrespondenten discriminatie in het onderwijs ervoer. Leerlingen met een migratieachtergrond, waaronder veel moslims, krijgen structureel te maken met onder advisering, waarbij ze een lager schooladvies ontvangen dan hun prestaties rechtvaardigen. Docenten hebben vaak discriminatie tegen moslims gezien, variërend van kwetsende opmerkingen tot fysiek geweld, gevoed door negatieve beeldvorming en angst voor terrorisme.

Moslimstudenten en studenten met een niet-westerse achtergrond hebben moeite met het vinden van stages. Zij moeten vaker solliciteren en worden vaker afgewezen, vooral als ze hun religie kenbaar maken. Daarnaast vermijden sommige studenten bepaalde bedrijven uit angst voor discriminatie. Tot slot worden islamitische scholen onevenredig gecontroleerd, wat leidt tot stigmatisering.

Publieke ruimte, internet en hate speech

Uit onderzoek blijkt dat ongeveer de helft van de moslims in Nederland te maken krijgen met discriminatie in de publieke ruimte, ongeveer 40% in woonwijken en sportomgevingen, 31% in het openbaar vervoer en 30% in winkels. Vooral vrouwen met een hoofddoek zijn vaak doelwit van verbale en fysieke aanvallen, waardoor de openbare ruimte voor hen onveilig is. Ook online platforms zijn een bron van islamofobie en hatespeech. Onderzoek toont aan dat 40% van de moslims online discriminatie ervaart, vooral in de vorm van beledigingen en bedreigingen.

Media

In de afgelopen dertig jaar laten veel onderzoeken zien dat moslims in Nederland vaak negatief en stereotiep worden afgebeeld. Een terugkerend patroon is de kunstmatige wij-zij tegenstelling, waarbij moslims als een uniforme groep worden gepresenteerd die een bedreiging vormt voor de samenleving. Mede hierdoor ervaren moslims in verschillende sectoren, zoals het onderwijs en de arbeidsmarkt, subtiele en minder subtiele vormen van uitsluiting. Vaak wordt hen gevraagd hoe ze zich verhouden tot 'onze' liberale waarden of om afstand te nemen van terreur en politieke leiders uit hun landen van herkomst.

Vrouwen

Vrouwen met een hoofddoek verdienen speciale aandacht, omdat zij vaak doelwit zijn van discriminatie. Uit de eerste rapportage van Meld Islamofobie bleek dat 91% van de islamofobe incidenten gericht was op moslima's, waarbij bijna 30% te maken had met fysiek geweld, zoals bespuwingen en mishandeling. Recent onderzoek van de Radboud Universiteit (2024) toont aan dat discriminatie op de arbeidsmarkt voor moslima's met een hoofddoek een dagelijkse realiteit is. Meer dan de helft van deze vrouwen krijgt 2 tot 7 keer minder positieve reacties tijdens sollicitaties dan vrouwen zonder migratieachtergrond. Ook op de werkvloer ervaren zij subtiele en expliciete vormen van uitsluiting.

Oproep:

Wij, ondertekenaars van deze brief, maatschappelijke organisaties en particulieren, doen een dringende oproep aan alle Nederlanders, organisaties, scholen en bedrijven om het volgende te doen:

Roep de overheid op om mensenrechten en internationale verdragen te respecteren.

1. Respecteer artikel 1 van de grondwet: Waarborg gelijke rechten voor iedereen, ongeacht sekse, huidskleur, seksuele gerichtheid, herkomst of geloof.
2. Spreek je altijd en consequent uit tegen iedere vorm van haat, racisme en uitsluiting in het publieke debat en op sociale media.
3. Dring aan op formele erkenning van islamofobie als structureel racisme.
4. Neem stelling tegen zowel institutionele als dagelijkse vormen van islamofobie, met extra aandacht voor de discriminatie van moslima's.
5. Het aanstellen van een Nationaal Coördinator Moslimhaat/Islamofobie zou een belangrijk onderdeel van deze aanpak kunnen zijn.
6. Eis een snelle en adequate reactie op islamofobe incidenten door politie en justitie.

7. Stimuleer gemeentelijke overheden om de veiligheid van islamitische burgers en gebouwen te garanderen.
8. Bevorder dialoog en verbinding: Organiseer bijeenkomsten waar moslims en niet-moslims elkaar ontmoeten om wederzijds begrip te versterken.
9. Stimuleer onderzoek naar islamofobie: Pleit voor meer onderzoek om effectieve maatregelen te kunnen nemen.
10. Bevorder sollicitatieprocessen die vrij zijn van vooroordelen en train recruiters hierin.
11. Creëer een werkomgeving waarin religieuze diversiteit wordt gewaardeerd en discriminatie niet wordt getolereerd.
12. Stimuleer scholen om een veilige omgeving te creëren voor moslimleerlingen en bestrijd stage discriminatie.
13. Eis eerlijke behandeling van islamitische scholen door de overheid.
14. Moedig slachtoffers aan om incidenten te melden en zorg voor toegankelijke meldingsystemen.
15. Houd mediaplatforms verantwoordelijk om hate-speech aan te pakken en gebruikers te beschermen.
16. Vergroot bewustwording en educatie. Stimuleer mediawijsheid om framing en stereotypering tegen te gaan
17. Vraag mediabedrijven kritisch te kijken naar hun berichtgeving over moslims en meer diversiteit te bevorderen.
18. Roep de film- en televisiewereld op om stereotiepe beelden te doorbreken en genuanceerde verhalen over moslims te vertellen.

[1] In deze brief wordt verwezen naar verschillende onderzoeken. Deze onderzoek zijn grotendeels terug te vinden in deze factsheet (<https://www.republiekallochtonie.nl/blog/feiten/factsheet-moslimhaat-en-moslimdiscriminatie>) en anders bij ons op te vragen.

November 2024

Ondertekenaars:

Prisma Groep
HTIB
Nederland wordt beter
Meld Islamofobie
SPEAK
Arts of resistance
Fiteclub
Universiteit Bielefeld
SPIOR (vertegenwoordigt ca. 80 islamitische organisaties)
EMCEMO
CIDM
Amsterdams Marokkaans Netwerk (25 organisaties)
Discriminatie.nl
SMN
Stichting Argan
ASKV
Assadaaka
Aknarij
Collectief tegen islamofobie en discriminatie
Comité 21 maart
Raad van Noord-Hollandse moskeeën
Belangenvereniging Beroepschauffeurs Ondernemers (BBO)
We speak
Brehatta
IZI Solutions

30 maart-beweging
Pan Asian Collective
Moskeekoepels: K9 (125 islamitisch organisaties)

Voor meer informatie:
info@collectieftegenislamofobie.nl
Eerste Weteringplantsoen 2c, 1017 SJ
Amsterdam Tel: 020-4288825

Discriminatie

Het manifest tegen discriminatie moest het begin zijn van een positieve campagne, de tekst lag al klaar. Maar met de recente gebeurtenissen in Amsterdam en binnen de regeringscoalitie werd het Collectief tegen Islamofobie ingehaald door de actualiteit, zegt voorzitter Abdou Menebhi. Maandag overhandigt hij het manifest aan de Kamer.

INTERVIEW ABDOU MENEBHI

'Dit moet een gezamenlijke strijd zijn'

Tot voor kort was het Collectief tegen Islamofobie helemaal niet van plan zijn manifest aan te bieden aan de Tweede Kamer. 'Maar vanwege de toon waarop politici over moslims spreken, kunnen we niet stil blijven', zegt voorzitter Abdou Menebhi nu. 'De urgentie is groter dan ooit.'

Het Collectief is in 2013 opgericht en bestaat uit zowel seculiere als religieuze organisaties die zich bezighouden met moslimdiscriminatie en racisme. Het manifest, ondertekend door ruim vierhonderd organisaties, bestempelt uitspraken van Wilders en kabinetsleden als islamofobie, vat puntig samen hoe moslimhaat eruitziet in Nederland en doet aanbevelingen. Maandag gaat een delegatie naar Den Haag om het aan te bieden aan parlementariërs.

De tekst zag al in september het licht, maar werd later aangevuld naar aanleiding van de gewelddadigheden in Amsterdam van een maand geleden. 'In de reactie van politici en diverse media werden alle stereotypen over moslims van stal gehaald', staat op het inlegvel te lezen. 'Moslims werden niet behandeld als gewone Nederlandse burgers, maar als 'de Ander', of zelfs als een 'vijfde colonne'.'

Deze week haalde de actualiteit het Collectief opnieuw in. Dinsdag stemde de Kamer met grote meerderheid in met een motie van de VVD, waarin de regering wordt verzocht om 'gegevens over culturele en religieuze normen en waarden van Nederlanders met een migratieachtergrond bij te houden'. Alleen Denk, Partij voor de Dieren, GroenLinks-PvdA, D66 en Velt stemden tegen.

Volgens Menebhi onderstreept dit alles 'de dringende noodzaak van een brede aanpak van moslimhaat'. De 72-jarige Menebhi kwam vijftig jaar geleden naar Nederland en is directeur van het Euro-Mediterraan Centrum Migratie en Ontwikkeling. Hij verzet zich al zijn leven lang tegen racisme en discriminatie. 'Ik ben zelfs geridderd vanwege mijn inspanningen', zegt hij grijnzend.

In 2014 was Menebhi de drijvende kracht achter de aanpak tegen Geert Wilders vanwege diens 'minder, minder, minder'-uitspraak. De PVV-leider werd in 2016 veroordeeld voor groepsbelediging en het aanzetten tot discriminatie.

Wat hoopt u maandag in Den Haag te bereiken?

'We pleiten voor de formele erkenning van islamofobie als vorm van structureel racisme. Daarnaast willen we een Nationaal Coördinator Islamofobie-bestrijding, naar het voorbeeld van de Nationaal Coördinator Antisemitisme-bestrijding. Aanvallen op moslims, moskeeën en islamitische scholen moeten beter geregistreerd worden, zodat de omvang duidelijk wordt, en scholen moeten aandacht besteden aan moslimhaat.'

Kunt u het manifest niet beter aanbieden aan de coalitiepartijen? Die maken het beleid.

'Terlijk gezegd heb ik geen enkele hoop dat deze coalitie de wil om brecht moslimhaat aan te pakken. Integendeel, ze wakkeren het aan en komen met antidemocratische plannen gericht tegen moslims en andere mensen met een migratieachtergrond. Ik ben echt geschrokken van de islamofobe en racistische moties die de coalitiepartijen de afgelopen tijd hebben ingediend.'

Abdou Menebhi, voorzitter van het Collectief tegen Islamofobie.

Foto Veerle Haas

Westermoskee. 'Heel pijnlijk', vindt Menebhi, die kantoor houdt in het centrum van Amsterdam. 'Regeringspartijen moeten met twee maten: ze zijn voor het beschermen van joodse burgers en tegen het beschermen van islamitische burgers. Dat terwijl het een gezamenlijke strijd zou moeten zijn.'

Hij wijst op de muur naast de bar in de evenementenruimte, waaraan een grote zwartwitfoto van een demonstratie hangt. 'Amsterdammers tegen antisemitisme en racisme', staat te lezen op een spandoek. 'Dat was in de jaren tachtig', zegt Menebhi. 'Marokkaanse Amsterdammers kwamen toen al in verzet tegen antisemitisme.'

U zet zich al vijftig jaar in tegen racisme. Is er in al die tijd iets veranderd?

'Ik vind het heel goed dat er de afgelopen jaren veel is gedaan om antisemitisme en discriminatie van libt'ers tegen te gaan. Maar als het om moslims gaat, ben ik minder positief. De overheid wendt zich alleen tot de moslimgemeenschap als er incidenten zijn. We worden nog steeds niet gezien als volwaardige gesprekspartners.'

'Ook linkse partijen zijn bang om zich uit te spreken tegen moslimhaat. Ze denken dat het hen stemmen kost.'

U zegt dat u eigenlijk niet van plan was het manifest aan te bieden aan de Kamer, maar dat de situatie u ertoe dwingt. Wat hadden jullie wel in gedachten met het manifest?

'Het moest het startpunt worden van een positieve campagne. We willen de aandacht vestigen op de rol van moslims in de samenleving, de kracht van diversiteit en het belang van respect voor onderlinge verschillen. We hoopten, en hopen, op brede samenwerking met Nederlanders, organisaties en bedrijven.'

Is het lastig om positief te blijven?

'Ik ben teleurgesteld in Nederland. Dit was een land van internationaal recht, mensenrechten en tolerantie. Nu hebben we een regering die een hele bevolkingsgroep wegzet en criticus van Israël de mond wil snoeren. Ik maak me zorgen over de teloorgang van onze normen en waarden.'

'Ik heb me een leven lang verzet tegen de lange arm van Marokko. En nu moet ik toezien hoe de lange arm van Israël hier terrein wint, hoe politici in ons parlement met leugenzachtige Israëlische rapporten staan te zwaaien.'

'Maar ik blijf optimistisch, dat zit in mijn aard. Menebhi pakt een folder van zijn bureau. 'Marokkaan in Mokuim', staat erop. 'Amsterdam bestaat dit jaar 750 jaar', vertelt hij. 'We hebben een fotoontentoonstelling gemaakt over Marokkanen in de stad.' Zijn ogen beginnen te stralen. 'Mooi toch? Het laat zien dat wij een gedeelde geschiedenis hebben.'

Marjolijn van de Water

Presentatie manifest, allianties en discriminatie.nl 28.11.2024 Utrecht

Presentatie van het manifest tegen islamofobie J'accuse

Presentatie manifest, persconferentie 09.12.2024 Den Haag

Presentatie manifest aan Europese coördinator moslimdiscriminatie en aan de directeur van de NCDR 20.11.2024 Den Haag

J'Accuse...!
TEGEN TOENEMENDE ISLAMOFOBIE 2024